

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

(Br.) Vitt.
So.

UR LUNTAN

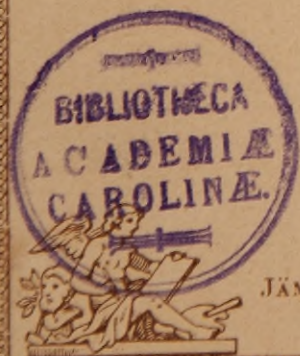
UTKAST

PÅ

VERS OCH PROSA

AF

VIKTOR BRUZELIUS

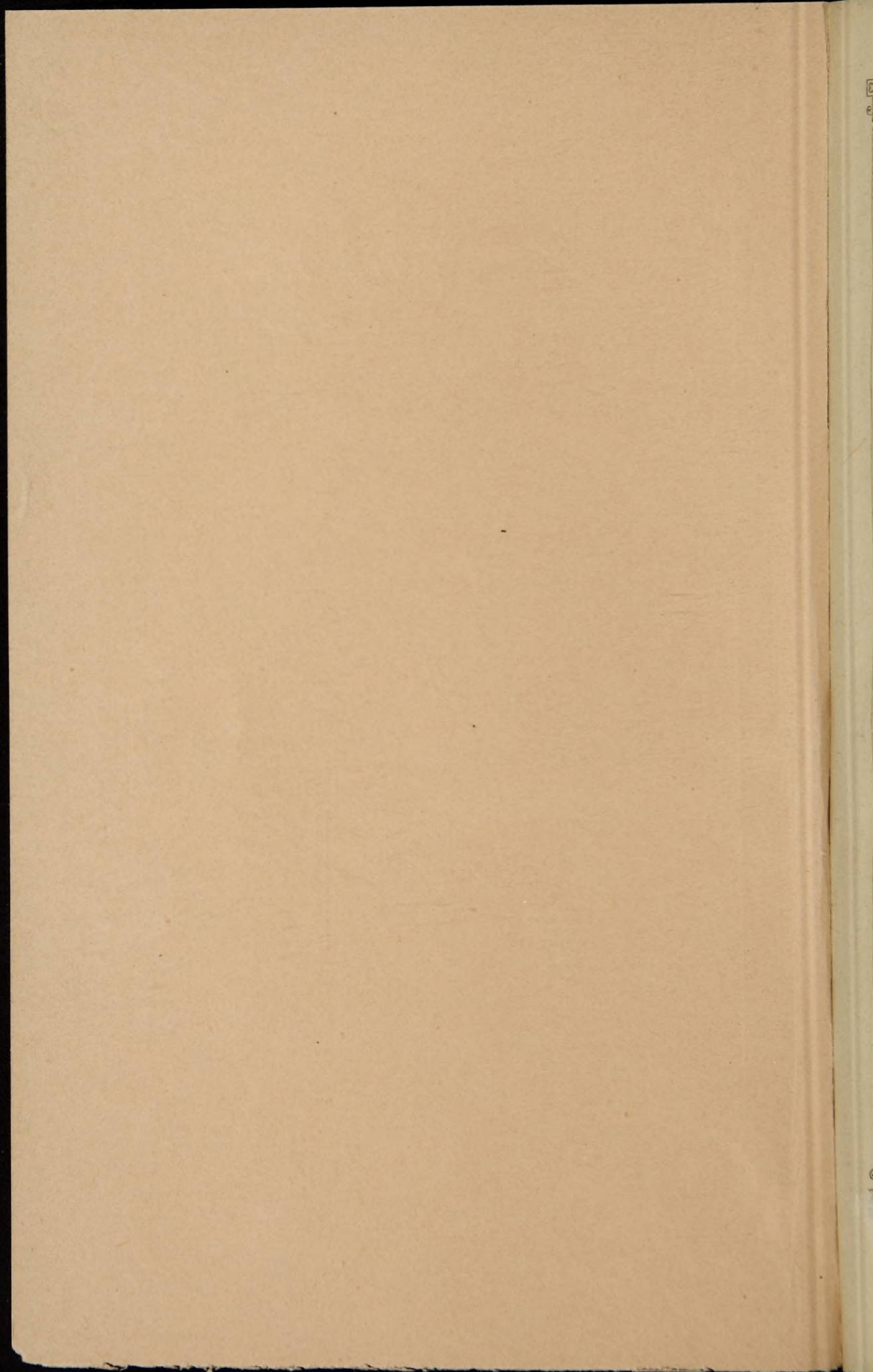

ÖSTERSUND

JÄMTLANDSPOSTENS TRYCKERI

1890

UR LUNTAN

UTKAST

PÅ

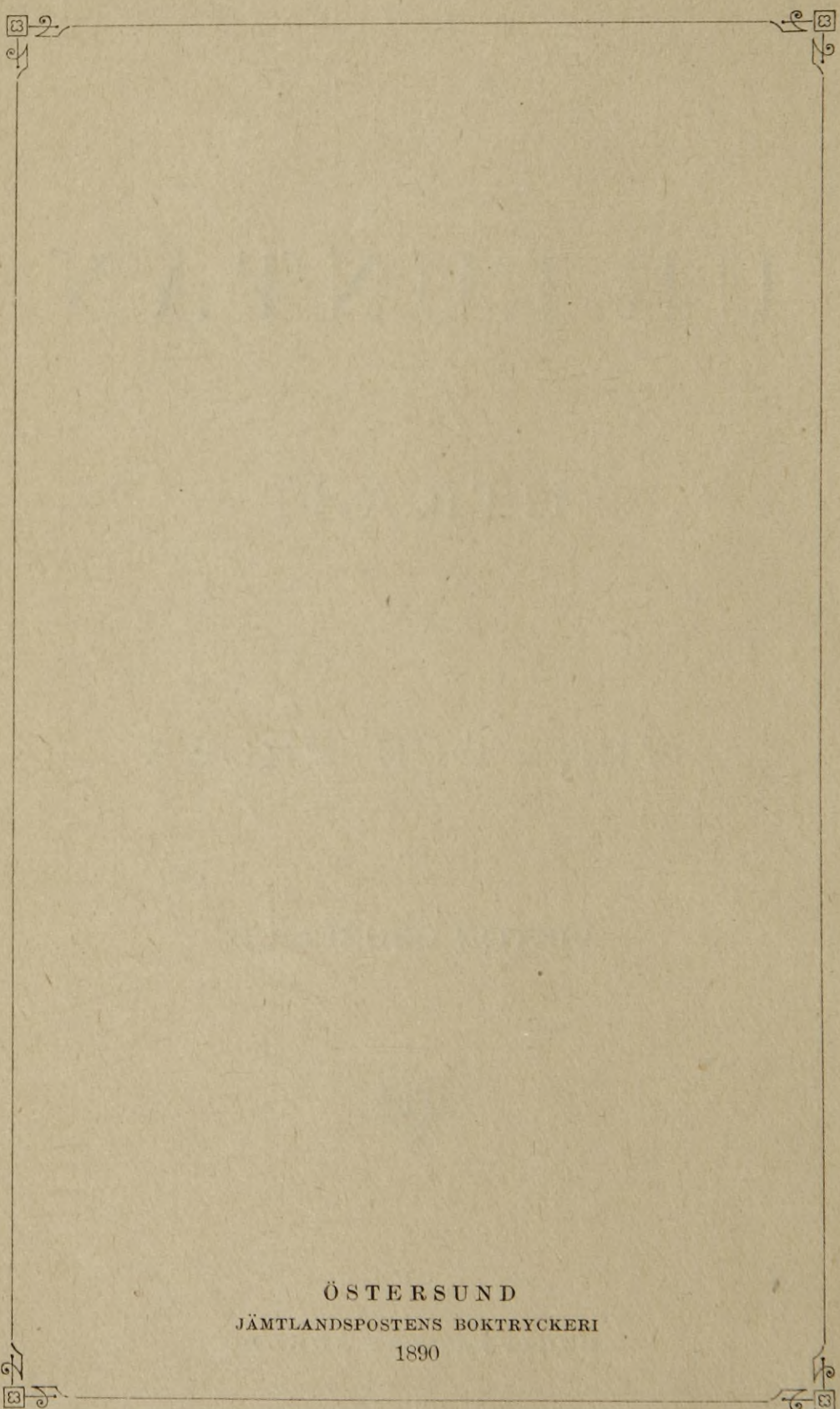
VERS OCH PROSA

AF

VIKTOR BRUZELIUS

UTGIFVARENS FÖRLAG

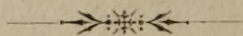

ÖSTERSUND
JÄMTLANDSPPOSTENS BOKTRYCKERI
1890

INNEHÅLL:

	Sid.
»Den sista af sin ätt»	I
En »minnesdag»	15
En underbar räddning	20
Stjernfallet	24
Skollärarekandidaten	25
En tidsbild	27
»Månskensdrömmeri»	28
Den första lärkan	30
Tiggargossen	31
»Fiskare-Olle»	33
»Verldsföraktaren»	35
»Hvi yfves du?»	37
Examen i E. folkskola	38
Klockarns Lina	40
Ödmjukhet	42
Hvad är kärlek?.....	43
Farväl till landet.....	45
Olika råd.....	47
Hösttankar	49
»Panta rei»	51
Min klagan	52
Hembygden	54
Hoppas blott!	56
Till en flicka	58
Lofsdalen	59

	Sid.
Tomas G.....	61
Låt glaset stå	68
Till Clara.....	70
En skollärares tröst.....	73
Den öfvergifne.....	75
Hundraåringen	76
En flyende ros.....	78
Längtan	80

”Den sista af sin ätt.”

Af ätten var du den sista;
Du slöt dess senaste led.
Som ung fick lifvet du mista
Och läggas i grafven ned.

Sommaren 1887, då jag såsom nyutexaminerad kandidat gjorde vidsträckta utflykter i trakterna kring min hembygd för att söka förströelse efter de ansträngande tentamina, hvilka nyss voro väl slutade, kom jag att gå igenom byn Walberg, belägen helt nära den från Vestgötaupproret bekanta Larfs-hed. Jag följde vägen, hvilken går från byn öfver den nämnda heden och varseblef der på venstra sidan af vägen på en liten höjd en större bondgård, uppförd i ytterst gammal stil. På högra sidan lågo här och der små torpställen. I ett af dessa gick jag in för att få mig en dryck vatten. Då jag inträdde, förvånades jag öfver att finna det så snyggt

och treffligt derinne, emedan detta ju ej brukar vara fallet i dylika stugor på landet. På en soffa satt en gammal gumma, stickande på en strumpa. Jag bad att få vatten, och gumman gick genast för att lemna mig det begärda. När jag stillat min törst, frågade jag efter den gamla gårdens namn, hvilken jag sett, innan jag inträdde i stugan, och erfordå, att den hette Slunge. Medan jag letade i mina fickor efter anteckningsboken, frågade jag utan att vidare tänka derpå, om icke denna gård, hvilken såg så gammal och romantisk ut, hade några anmärkningsvärda minnen fästade vid sig. »Nog har den så», svarade gumman, »men få, ja, kanhända ej några äro de, som nu veta något om de märkvärdiga händelser, hvilka der timade ungefär vid min mormors mors tid. Jag för min del fick kunskap derom af min mor, hon sade sig ej talat om det för någon mer än mig, och jag har ej än berättat det för någon». Nu vaknade mitt intresse, och jag föresatte mig att taga reda på dessa gamla sägner, hvilka ännu bibehöllo sig i gummans minne. »Vill Ni, min unge vän», fortsatte gumman, »skall jag omtala något för Er om de sista personerna af en gammal adlig ätt, hvilken långt tillbaka i tiden bodde der borta på Slunge». Jag svarade naturligtvis ja härtill, och med stigande intresse lyssnade jag till gummans berättelse, hvilken jag här nedan vill återgifva.

* * *

Vid tiden för min berättelse låg här på samma plats en annan stuga ungefär likadan.

Den beboddes af en gammal gubbe jämte hans hustru. Sent en höstafton, då de båda gamla sutto i allsköns ro och spisade sin kvällsmat, öppnades dörren, och en man, åtföljd af en qvinna, som bar ett litet barn på armen, inträdde. De främmande voro väl klädda och sågo ärbara ut. Betraktade man närmare mannen, ingaf dock hans mörka, oroligt blickande ögon en viss rädsla. Han var en kraftigt bygd karl och bar en stor kappa, hvilken, hängande öfver axlarne, räckte ned till fötterna. Om man kunnat genomskåda den tjocka kappan, skulle man hafva sett ett bredt, beslaget bälte omsluta midjan och i detta bälte fastsatt flera vapen såsom knifvar, pistoler o. d. samt en stor huggare, nedhängande vid venstra sidan. Kvinnan var af en lång, smärt kroppsbyggnad och hade vackra anletsdrag samt en röst, så klingande och behaglig, att de gamla ej förr sade sig hört en sådan stämma. Det var derföre ej att undra öfver, att det gamla folket ej gaf ett nekande svar, då kvinnan i all vänlighet bad, att hon med sitt sällskap måtte få nattherberge.

De främmande fingo deltaga i den enkla måltiden, och, då de spisat, lade mannen ett större silfvermynt i den gamles hand, för hvilket denne, förvånad, hjertligt tackade. Der- efter utbad sig den främmande att få tillbringa natten i en gammal länstol, hvilken ställdes bort vid dörren. Kvinnan jämte det lilla barnet fick sin liggplats i en soffa, hvilken stod på ena långsidan af rummet. Så snart som möjligt sökte en hvar komma till ro, och inom kort hade sömnens ängel utbredt sina vingar öfver de hvilande. De båda gamle

hade dock ej länge fått njuta af sömnen, då de väcktes af ett pistolskott affyradt i förstugan. I första förskräckelsen ville de rusa upp, men krafterna sveko dem och de föllo maktlösa tillbaka i sängen. Derefter hörde de ett häftigt buller, men hvad som var å färde, kunde ingen i den mörka natten varseblifva. Långa timmar förflöto derefter under graflik tystnad. Slutligen hördes det lilla barnets gälla stämma. Nu samlade gumman alla sina krafter och steg upp samt påtände ett ljus. Hon såg då allt ligga i den största oordning öfver hela stugan, och i soffan låg det lilla barnet ensamt och grät.

Gubben klädde sig derpå för att gå ut och omtala för grannarne, hvad som händt, samt af dem söka hjälp och råd. O, fasa! Der ligger en man utanför dörren, badande i sitt blod och utan tecken till lif. »En död man utanför min dörr!» utropar den gamle mannen, »hur skall detta ända?» Efter en stunds förlopp hade några af grannarne samlat sig till olycksstället och sökte på allt sätt lugna de gamle. Den döde var ej den man, som erhållit nattherberge, men liknade honom mycket, åtminstone hvad klädseln angick. Hvem var då den döde och hvilka dessa människor, som efterlemnade barnet? Denna fråga gjordes af en hvar, men ingen kunde besvara densamma; det var och förblef en hemlighet, åtminstone i sin helhet. Den döde blef kort derefter begrafven i en liten kulle, belägen omkring 50 famnar från det ställe der han fått sin hemlighetsfulla död. I hans kläder voro litet penningar, hvilka fingo betäcka begrafningskostnaderna. Hvad skulle man göra

utaf det öfvergifna barnet? De gamle beslöto att behålla flickan och fostra henna, så länge de förmådde. I ett band om halsen bar flickan en fin, guldstickad börs, alldeles fullpropad med värdefulla mynt.

Detta räckte nog en god tid till barnets uppfostran. De gamle ville dock ej vidröra börsens innehåll, utan detta skulle vara för att tillgripa i framtiden.

Så förflöt omkring ett år i lugn och ro.

Då fingo en afton våra gamle åter påhelsning af just samme man, som den der aftonen tillsammans med kvinnan och barnet erhållit nattherberge. Med bestörtning sågo de honom träda öfver tröskeln till deras lugna boning, och de fruktade att nu få upplefva ett nytt uppträde.

Den gamle gjorde genast min af att vilja lemna rummet, men den främmande gick då emot honom, och med leende min framräckte han en börs, hvilken den gamle dock ej mottog utan lät falla ned på golvet. En blix ur den främmandes ögon var dennes tysta förbråelse. Tigande som förut, går han fram till det lilla barnet och gifver detsamma en kyss, skyndar derpå med raska steg mot dörren och försvinner.

Slunge beboddes, som nämndt, af en gammal adlig familj, som, såvida den visste rätt, var den siste af ätten.

Egaren hade tvenne gånger varit gift. Första äktenskapet var barnlöst. Det var därför nästan uteslutande för att få arfvingar, som han andra gången ingick äktenskap med en ung vacker flicka. Hans önskan blef ock uppfylld, ty i andra året af deras äktenskap

föddes honom ett barn och dess bättre ett gossebarn. Ännu en gång skulle denna man blifva enkling. Han hade knappast tre år njutit af sin äktenskapliga lycka, förrän döden helt oförmodat steg öfver tröskeln och lade sin kalla hand på hans goda älskliga hustru; äfven barnet blef illa sjukt, men det tillfrisknade dock så småningom.

En dag kom gamle Jöns — så hette mannen, som bodde i den omtalade lilla stugan — upp till adelsmannen och bad om en stunds samtal. »Min hustru och jag äro nu mycket gamla», började Jöns, »och hafva ytterst svårt för att längre vårda det der lilla flickebarnet som så oförmodadt kom i vårt hem, utan är det vår högsta önskan, om Ni ville åtaga Eder, att sörja för dess uppfostran. Det skulle ju passa bra, om barnet blefve mottaget häruppe, ty då kunde det uppfostras till samman med edert eget.» Då den gamle slutat, fick han stå en lång stund för att invänta svar, ty adelsmannen tycktes noga begrunda saken, innan han ville gifva ett bestämdt svar; slutligen sade han: »Ja, jag vill gå din önskan till mötes. Kom hit upp med barnet; det skall här finna ett godt hem tillsammans med mitt.»

* * *

Efter nära fem års förlopp sågs en dag tvenne barn springa lekande på den inhägnade gårdsplanen der borta på Slunge. De kommo godt öfverens som lekkamrater och ansågo hvarandra för öfrigt som syskon. Ty hittebarnet behandlades af sina nya foster-

föräldrar alldeles lika med det egna. Helt nyss hade barnen börjat att läsa och gjorde, i synnerhet flickan, ovanliga framsteg, till glädje för så väl adelsmannen som barnens lärare. I ro och lugn hade tiden förgått, denna tid, som flickan tillbragt i sitt nya hem, och ingen anade heller, att en så upprörande katastrof snart förestod.

Hvem är manne den man, som beskådar de båda barnen under deras lek? Vi gå honom närmare der han står lutad mot en lummig ek. O, det är han! Mannen med den långa kappan öfver axlarne. Hvad skall han göra här? Hvarför lägger han nytt fängkrut på pistolen, han framtagit ur bältet? Hvarföre drager han den ena knifven efter den andra, beskådande dess egg? Dessa frågor skola vi snart få besvarade. En dryg timma förflyter. Mörkret nalkas, just den lurande mannens efterlängtade vän. Med lätta ljudlösa steg närmar han sig den breda, sandade gången, och ännu mer smygande följer han denna tills han befinner sig vid trappan. Här stannade han, ty adelsmannen kommer honom händelsevis till mötes. »God afton, gamle man! Hvad för er hit?» säger adelsmannen till denne man, som står der lutad och ser ut som en åldrig tiggare. Intet svar från den tilltalade, denne går nu tyst vidare och stöter helt sakta undan adelsmannen, hvilken förvånad öfver denna närgångenhet utropar: »Halt! Ingen får på sådant sätt inträda i mitt hus.» Samma tystnad. Den främmande går vidare. Nu blifver dock adelsmannen vred och fattar den objudna gästen i kragen för att hindra honom. Men i mörkret ser han ej,

hur den främmande drager en knif ur bältet och låter densamma göra en svängning öfver adelsmannens hufvud för att låta den sjunka i djupet af hans bröst. Främlingen rusar derpå in i det rum der han sett de båda barnen försvinna, fattar flickan och lemnar der- efter i största hast rummet. Den döende adelsmannen, liksom den röfvade flickans skri skalla genom byggnaden. Ropen nå drän- garne. Från qvällsmaten rusa dessa ut. Detta kanhända röfvaren ej beräknat, men alltnog hade han fåttat pistolen och skjuter. En af drängarne faller sårad till marken, men nu har främlingen gjort nog. Från en bössa skallar ett dödande skott, och röfvaren räk- nas ej mer till de lefvandes antal. Han hade nu fyllt sitt värf och gick att skörda sin lön derfor. En hård, men rättvis lön. Sedan den hastigt påkomna förskräckelsen lagt sig, skulle man försöka få reda på, hvem denne man var. Slutligen erhöill man de upplysningarne, att han just var samme man, som lemnat barnet i torpet, och var nu detta tredje och sista gången den hemlighetsfulle mannen varit syn- lig i trakten. Hvarföre skulle han då vilja röfva barnet härifrån? Måne han ville åter- föra detsamma till dess rätta egare?

Adelsmannens begrafning försiggick un- der stora högtidligheter. Djupt sörjde också alla sin husbonde, hvilken så i hast blifvit dem fräntagen.

Förmyndare tillsattes öfver barnen, hvilka blifvit insatta lika arfvingar till den icke ringa förmögenheten.

* * *

Åter har flytt en tid af omkring fem år. En solig sommardag komma der tvenne manspersoner åkande fram på gårdsplanen. En af dem stiger af, för att gå in i stugan, då en tjenare, hvilken kommer gående från trädgården, tilldrager sig hans uppmärksamhet. Den främmande går denne tillmötes och frågar i höflig ton, om icke han kände en adelsman. Han får då till svar, att en sådan bott der, men var han nu död; dock efterlemnade han tvenne barn, hvilka ännu bodde der. Mycket sade sig den främmande sökt denna familj, som utom honom var den sista af ätten.

Han stannade några dagar för att hvila ut efter resan. Inför det församlade husfolket omtalade han sina familjeförhållanden och voro dessa i allo sorgliga. Mycket tycktes främlingen gripen af den sorgliga händelsen, då adelsmannen fick mista sitt lif, och sade han, att detta äfventyr liknade mycket ett, då hans enda barn blef bortröfvadt. »Det var en afton. Vi voro borta, min hustru, som då ännu lefde, och jag, samt nästan alla på gården utom barnpigam, som fått i uppdrag att efterse det lilla barnet.

Då vi om morgonen hemkommo funno vi barnflickan ligga döende af sår, hvilka blifvit henne tilldelade, som hon sade, af en lång mörk person. Huset var utplundradt och barnet borta. Man sökte och sökte, men intet spår af förbrytarne kunde upptäckas, och hittills hafva de undgått alla efterspaningar och sin rättvisa dom. All verldens rikedom ville jag gifva, om jag egde den, för att återfå mitt barn».

»Kanhända ej så mycket behöfver utgif-

vas, för att få barnet åter», yttrade en af de med intresse lyssnande åhörarne. Och derpå gick han efter den guldstickade börsen och frågade den främmande adelsmannen, om han igenkände denna.

Ett utrop af bestörtning undföll adelsmannen. Derpå sade han med af rörelse darrande stämma: »Den röfvades från mig på samma gång som mitt kära barn.» »Då skall Ni snart få återse det bortkomna barnet», yttrade samme man, hvilken framvisat börsen. Derpå ropade han med stark röst: »Minerva!» Genast kom inspringande en liten älsklig flicka. »Denna flicka», yttrade han, »lemnades hos ett gammalt folk här borta för omkring elfva år sedan af ett par hemlighetsfulla personer, den omtalade rövaren och dennes följeslayerska. Flickan hade då den börs, Ni igenkänt, hängande i ett snöre kring halsen. Det är med anledning häraf, jag kommit att tänka på, att det måste vara Edert barn». »Min egen lilla flicka, är det väl möjligt? Jo, det måste vara så. O! mitt barn, kom och låt din fader trycka dig till sitt hjerta!» Tänk hvilken glädje för en fader att åter få omfamna sitt bortkomna barn! Gossen kom nu in och blef äfven han omfamnad af den gamle adelsmannen. »Således mina barn», sade denne, »äro vi tre nu de sista af vår ätt. Mitt gråa hufvud skall snart läggas till hvila, och då ären I de enda som bären det gamla adliga namnet. Måtte den allgode beskydda Eder så att ej sådana sorger, som öfvergått mig, må få störa Eder jordiska glädje!» Åt denna sällsamma händelse fröjdades man litet hvar och lyckönskade den

gamle, som nu så oförmodadt fått denna stora glädje. Man öfverenskom, att adelsmannen skulle låta flickan förblifva på Slungen, dit han sjelf ock skulle flytta, så snart han hunnit bestyra sakerna der hemma, så att intet kunde hindra hans glädje hos sitt barn, hvilket han ej ville taga ifrån det ställe, der det hade så godt, och der det framlefvat sina glada ungdomsdagar tillsammans med sin lek-kamrat. »Men menniskan spår och Gud rår», säger ordspråket. Adelsmannen såg sitt barn för sista gången. Han reste hem för att ordna sina angelägenheter, men dog inom kort efter en svår sjukdom.

Nu voro barnen utan slägtingar; ingen fans kvar i lifvet af hela släkten mer än de, och hvad skulle blifva af dem? Efter hvad menniskorna kunde se, funnos ej mera förhoppningsfulla barn än dessa två. De sågo bra ut, och deras af naturen rika anlag hade genom en god uppfostran blifvit ännu mera utvecklade.

Om deras vidare öden är ej mycket att säga.

Gossen, hvars namn var Vilhelm, blef en rask förhoppningsfull löjtnant och i dessa oroliga tider, då kriget rasade både inom och utom riket, behöfdes hvarje arm. Han fick ock genast, sedan han blifvit löjtnant följa med, då en förstärkningstrupp afskickades till de i utlandet med framgång stridande svenskarne. Vilhelm blef till en början mycket glad öfver denna resa, men ju mera han närmade sig slagfältet, ju mindre tycktes han glädja sig åt att snart få deltaga i den heta striden.

Han fick tillika med det kompani, han tillhörde, genast vid framkomsten befallning att undersöka trakten kring lägret. Och vid utförandet af detta uppdrag fick Vilhelm tillika med de flesta af kompaniet för första gång kriga på allvar, ty de sammanstötte här med ett fiendtligt kompani, utskickadt för samma ändamål som det svenska. En het strid uppstod, och manspillan blef stor å ömse sidor. Knappt en fjerdedel af svenskarne funnos kvar, då fienden erhöll förstärkning. Kaptenen är stupad tillika med det öfriga befälet utom Vilhelm, som lyckligtvis ej ens är sårad. Vilhelm kommenderar de få återstående att draga sig tillbaka, hvilket de genast, men med försigtighet göra, tills de kommit till en passande plats, der de hafva skydd. Och nu blifver det snart fiendernas tur att draga sig tillbaka, då Vilhelm efter en stunds förlopp kommenderar sin lilla trupp framåt. Nu kommer det till handgemäng och svenskarne visa sådant mod och sådan tapperhet, att fienden inom kort drager sig tillbaka i den största oordning. Då kommer åter förstärkning till de flyende fienderna. Turen kommer nu till svenskarne att draga sig tillbaka, men detta går långsamt och med största ordning. Ett starkt ihållande härskri höres från svenskarne sida, och fram öfver de fallna krigarne rusa tvenne kompanier till Vilhelms undsättning, som nu har blott tio man kvar.

Fienderna falla eller gifva sig till fånga, och derefter får Vilhelm med sina återstående krigare föra de fångna till lägret. Här fick han genast medalj och blef derpå utnämnd till kapten, och som sådan utförde han många

lysande bedrifter. En gång var han tillika med en löjtnant nära att blifva tagen till fånga, emedan de i stridshvimlet kommit in bland fienderna. Vilhelm fasthölls en lång stund, men dödade fem af fienderna och slet sig lös, hvarefter han med sitt folk vann en lysande seger.

Hittills hade allt gått väl för vår vän. Han hade ej ens erhållit det obetydligaste sår. Öfver sin lycka och framgång förhäfdes han dock icke utan bar medgången med ödmjukhet. »Krukan går så länge till vatten, tills hon går sönder», sade Gustaf Adolf, och så sade äfven Vilhelm kort före den dag, som skulle blifva hans sista. Han hade fått i uppdrag att vara anförare vid en stormning, hvilken skulle företagas mot en starkt befästad plats. Han började sitt företag med vanlig framgång, men en kula genomborrade inom kort hans bröst. Han faller i följd häraf afdånad till marken. De närmaste, som blifva hans fall varse, taga och föra honom ur striden, men han är dödligt sårad. Läkarne uppbjuda hela sin förmåga, men döden är dem öfvermäktig, och efter några dagars bittra plågor drager Vilhelm sin sista suck. En varm afskedshelsning sände han med en krigare från hemtrakten till Minerva, hvilken denne så snart som möjligt framförde tillika med beskrifningen öfver hans bragder och ärofulla död. Med stor sorg emottog Minerva underrättelsen om Vilhelms död och kunde till en början ej tröstas på något sätt. Då en tid förflutit, ingick hon efter att hafva afskedat minst ett tjugotal förnäma friare äkten-skap. Det blef mindre lyckligt; det blef ej

heller långvarigt, ty hon dog efter ett par års förlopp. »Så gick det denna den sista af sin ätt», slutade gumman sin berättelse, och då jag yttrade min önskan att se den graf, i hvilken Minerva hvilade, följde hon mig till den närbelägna kyrkogården och visade mig en grafkulle, prydd med ett enkelt kors. Hon berättade mig äfven, att någon vid Minervas död diktat följande sång, hvilken ännu bibehöll sig i hennes minne:

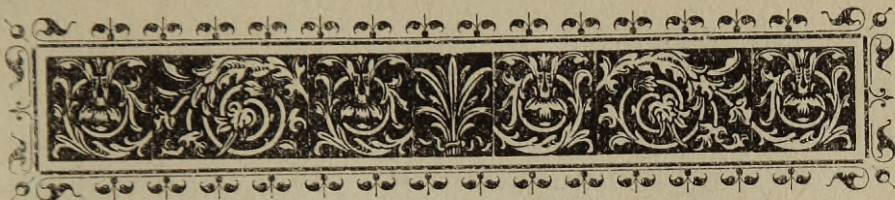
Arma Minerva här hvilar,
Trött utaf sorger och strid.
Stungen af dödsmannens pilar,
Finner i grafven hon frid.

Mörk är väl orten, men trefnad
Hoppas vi dock, att hon har;
Ty i sin jordiska lefnad
Sorgsen och misskänd hon var.

Hvila i ro nu Minerva
Fast ej i blomsterprydd graf!
Måtte i himlen du ärfva
Friden, som lifvet ej gaf.

Af ätten var du den sista;
Du slöt dess senaste led.
Som ung fick lifvet du mista
Och läggas i grafven ned.

En "minnesdag".

(Bild ur verkligheten).

—◆—

Varje trakt har sina behag, men få äro som i naturskönhet kunna täfla med Forshälla socken, belägen helt nära staden Uddevalla. Redan långt tillbaka hade jag hört, att denna trakt hade en så slående natur, storartad, vild, men på samma gång mild och leende. Det var därför ej underligt, att jag antog tillbudet att för en tid såsom tillförordnad lärare förestå en skola i nämnda socken. Jag reste därför dit, i glad väntan att få se och njuta af det härliga, hvilket jag hört i tal och sång om denna bygd. Ryktet hade ej öfverdrifvit. Jag fann hvad jag sökte. Med vidgadt bröst inandades jag den helso-samma friska »fjäll-luften», under det jag med beundran skådade den härliga naturen. Mitt största nöje blef ock att på mina lediga stun-

der vandra upp till toppen på många af de bekransade bergkullar, hvilka på ett ringa afstånd från hvarandra höja sig här och der. Under dessa mina vandringar sammanträffade jag ofta med en åldrig man, hvilken hette Olof. Denne hade sitt hem der uppe på en bergshöjd i en liten stuga, som nästan gömdes af några större stenblock. Här bodde han, ensam utan någon hjälpande menniska. — Redan från första gången voro vi som gamla bekanta. Utan att jag behöfde fråga, berättade han mycket af intresse för mig såsom nykommen, och i min tur talade jag om för honom åtskilligt från min vistelse på olika ställen. Dessa samtal tycktes vara mycket roande för den gamle, ensamme mannen, och han myste alltid så belåtet då vi träffades. En eftermiddag, då jag som vanligt kom gående på den lilla stig, som slingrade sig upp mellan klyftorna till det undangömda ställe, hvilket gamle Olof valt till boningsplats, såg jag denne mot vanan komma emot mig iklädd, som det tycktes, helgdagsdrägt oaktadt det var midt i veckan. Han såg ock ovanligt högtidlig och allvarsam ut. Jag sade genast: »goddag» och »tack», svarade den gamle som vanligt. En stund förflöt, innan jag ville fråga, hvarför Olof i dag tagit på sig såväl högtidsdrägt som högtidsmin, och, då jag äntligen kommit derhän att fråga detta, uppstod en lång tystnad, under hvilken Olof såg ännu mera allvarsam och, som det tycktes, sorgsen ut. »Det är en vigtig dag för mig i dag», sade han slutligen — »det är en minnesdag, hvilken jag årligen firar». Olof tystnade åter en stund, men tillade: »Ja en minnesdag är

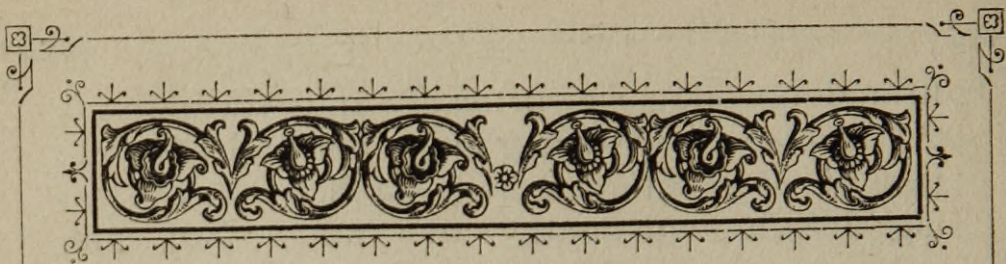
det i dag. Jag har ej alltid varit så ensam som jag nu är. Ej alltid så utan vänner. Vill Ni jag skall omtala, hvarföre jag firar denna dag såsom en för mig mycket viktig och minnesrik dag?» — »Tack Olof», svarade jag; »det intresserar mig mycket att höra något som rör Er sjelf, Er ungdom och Edra minnen». Så fort jag uttalat dessa ord började han berätta sålunda: »Ej alltid har jag varit så allena stående, ej alltid så missförstådd, så lemnad åt mig sjelf som nu». En klar tår faller vid dessa ord ned för hans kind, han fortsätter. »Min barndom förflöt under de lyckligaste omständigheter och med ett barns hela förhoppning såg jag framtiden i de ljusaste färger. Ingen kunde hafva mera öppet sinne och öga för naturens många och stora behag — för vänners beundran och välmening, än just jag. — Hastigt förflöto dock dessa lyckliga dagar liksom alla andra lyckliga stunder, men en lyckligare tid följde. Dock, var den lyckligare, så var den också kortare. Ja, jag räknar den blott för en minut, och dock var den en tid af tre år. — Härliga ungdomsyra! Förtrollande illusion! Hvarför skulle jag ej öfverlefva dig, ja, dig och henne? Hon, stjernan i mitt lif, hon som den allsmäktige sände för att hålla mig uppe. Ja, det är Sara, som jag tänker på.

Vi blefvo bekanta just på denna dag för jämt femtio år sedan, då hennes far kom hitflyttande med sin familj till en gård, hvilken han köpt med gröda och allt att tillträda på hösten. Denna gård låg helt nära den, hvilken mina föräldrar bebodde. Vi blefvo alltså grannar. Jag var vid denna tid blott femton

år och Sara på dagen lika gammal, och just den dagen, då vi först sågo hvarandra »fylde vi våra år». Jag hade knappast sett henne förr än jag tänkte — ja, jag tänkte något, som aldrig gick i fullbordan. Jag går förbi denna tid, ty jag finner ej ord, som kunna tolka den lycka jag kände. Öfverlyckliga i vår kärlek försvann tiden för oss båda. En dag — ja, i dag för fyratiosju år sedan skulle min lycka se sitt slut. Solen steg upp på en klar, molnfri himmel. Visserligen led sommaren mot sitt slut, men allt var dock lika anslående, lika skönt som under sjelfva den behagfulla försommaren. Jag gick och gjorde så godt som ingenting, då jag fick höra att grannens Sara i hast blifvit mycket sjuk. Hvad hör jag? Min Sara — sjuk! O, tänk om hon dör i från mig! Hur går det då, tänkte jag? Genast springer jag för att höra om förhållandet. Ingen visste dock något om vår böjelse. Kommen fram på gården får jag genast höra att flickan ligger för döden. Med ljudlösa steg och klappande hjerta träder jag in i sjukrummet. Der ligger min flicka med döden i hjärtat, ej ett ord kan hon säga. Hennes blick, hvilken hon orubbligt fäster på mig, talar dock, men hvad säger den? Ja, endast jag kunde förstå den. — Tänk hvilka qvalfulla minuter för mig, denne spåde yngling, att se döden rycka med sig min älskling, mitt allt, utan att ens få ett ord till afsked. Ja, mer än tusen gånger har jag gråtit som ett barn vid tanken på denna dag — nu kan jag icke gråta mer, mina tårar hafva redan runnit bort . . .

»Nu vet Ni, min unge vän, hvarför jag

firar denna dag såsom en för mig viktig dag». Af rörelse öfver den gamles berättelse kunde jag ej säga ett ord, och då han märkte att jag blifvit nedstämd, sade han: »Nej, min vän, se ej så sorgsen ut, se ej på mig så medlidsamt! Jag är lycklig, mycket lycklig! Jag får ju ändå minnas henne, som en gång för alla lärde mig älska. Att kunna älska är den högsta jordiska lycka. Utan kärlek är verlden en mörk graf, en onskans och förderfvets pöl. Genom kärlek förädlas meniskan. Genom kärlek får man en försmak af lycksaligheten. Jag prisar och älskar den högste, därför att han lärde mig rätt älska och det redan i min ungdoms vår. — Tänk ej min vän på denna dag annat än som min födelsedag! Ni ser ju, hur nöjd och lycklig jag är med min lott. Jag önskar nu ingenting mera, än att vi båda två åter få träffas och då blifva ej mindre lyckliga än före vår skilsmässa.» — Den gamle såg nu ut såsom förklarad; ögonen spredo en förunderlig glans och ett mildt, vänligt leende krusade hans läppar. Jag tänkte då: hvad verlden ändock är mycket bättre än man tror. Hur många har väl anat, att ett så varmt hjärta klappade inom dennes bröst, och hvem känner de många, många olika menniskor, som på liknande sätt blifvit förädlade. — Jag fattade den gamles hand, tackade för hans berättelse och önskade honom lycka till att träffa sitt ideal och, på andra sidan grafven, återfå den lycka som här ej länge unnades honom. — Och det tror jag äfven att Ni, mina ärade läsare, äfvenledes skulle hafva gjort detsamma.

En underbar räddning.

» Hör, huru vinden tjuter och snön piskar fönsterrutorna! Kan Ni ej stanna kvar hos oss tills i morgon? Det är ju omöjligt, ja, rent omöjligt, att gå hem i ett sådant förfärligt oväder. Helst som det är rätt mörkt och mycken snö, hvilken massvis föres fram af den rasande stormen och gör, att man ej ser handen ifrån sig». Dessa ord yttrades till mig, då jag en afton stod färdig att lemna en familj, hos hvilken jag tillbragt aftonen. »Tack», svarar jag, »det skulle jag gerna göra, men hushållerskan sitter uppe och väntar mig, och för resten kanske det ej blifver bättre i morgon, så det är nog bäst att jag går hem». Ja, bönen att stanna kvar hjälpte ej, jag måste gå — och gick. Stormen var så att säga lössläppt. Förr hade jag knappast sett en snöyra, men nu fick jag både se och känna den. Jag hade ej långt

gått, innan jag ångrade, att jag begifvit mig ut i ett sådant väder. Men att nu gå tillbaka var lika svårt som att gå framåt, ja, nästan omöjligt blef det att komma fram åt något håll. Stormen vräkte snön i jettehvirflar omkring mig, så att den nådde mig, där jag arbetade mig fram bland drifvorna, nära till midjan. Så länge jag kunde hålla mig på vägen, gick det någorlunda, men som snön igenfyllt alla spår, och intet särskildt märke fanns, hvaraf man kunde veta vägens riktning, så var jag i ett nu alldeles vilsefaren. Jeg arbetade för att komma framåt, hoppandes finna vägen eller åtminstone det ställe, der snön ej alldeles begrof mig. Att ropa tjänade till ingenting, ty någon människoboning fans ej mellan mitt hem och den bondgård, hvarifrån jag kom, och härifrån hade jag aflägsnat mig ur hörhåll. Någon människa var nog heller ej ute och hade så varit, kunde den ej mer hjälpa sig sjelf än jag och således ännu mindre i stånd att hjälpa mig. Så länge jag hade kraft att arbeta för att komma framåt var ej farligt, att jag frös ihjäl, men jag insåg, att krafterna måste svika, såvida jag ej kunde arbeta mig till något ställe, der jag var i tillfälle att hvila mig. Jag arbetade med obeskriflig ifver — sjönk mången gång så djupt i snön, att ej mer än hufvudet var öfver densamma. Det var en fasans afton, mörkt och kallt. Snart hade jag ej det ringaste hopp om räddning. Det sved i hela min kropp, och jag kände mig stelna. Jag var kommen i ett kärr eller dylikt. Marken var ytterst ojämn, ty ett par steg kunde jag kanske taga i endast alns-

djup snö, under det jag sedan tvärt sjönk ned till armarne. Slutligen blef det mig, såsom jag kommit i ett bottenlöst haf af snö. Nu skulle jag försöka — ropa. Jag visste nog, att det ej skulle skänka mig hjälp, men det var förtviflan, som utbröt. Dock ett hest, knapt af mig sjelf hörbart, ljud var det enda, stormen bortförde. Jag var nu alldeles utmattad, urståndsatt att ens röra mig, utan som en död låg jag der i den mjuka snöbädden. Tänka kunde jag icke heller, allt var ett virrvarr, ett — stelndadt mörker. Plötsligen liksom ljusnar det. Jag kan se långt omkring mig, tanken klarnar, jag gläds.

Jag ser nu, verkligen ser, en skara människor. De gå icke, utan liksom sväfva fram öfver snöfältet. Jag ser väl tusentals, de sväfva förbi mig, snöhvita, i en vild oordning. De hasta fortare än snön, hvilken ännu försöker följa den rytande stormen. De, som äro mig närmast i förbifarten, se på mig. Alla lika ömt och medlidsamt. Jag vill be dem hjälpa mig, men jag kan ej tala. Jag försöker vinka åt dem med handen, men denna ligger orörlig vid min sida. Huru olycklig känner jag mig icke nu! Jag känner mina ögon fuktas, men genom tårarne ser jag ännu klarare, de förbi mig ilande skarorna. De draga ner öfver mig. Och den luftström, som uppstår af den hastiga farten, ökas allt mer och mer i styrka. Jag känner den tydligt draga i mig. Ja, slutligen blifver den så stark, att jag, utan att sjelf röra mig, far med hän öfver snöfältet. Jag känner mig så maktlös. Ögonen slutas, tanken stannar, jag tycker mig dö.

Något senare än vanligt vaknar jag i min säng följande morgon, ovanligt matt, ja, riktigt sjuk. Af föregående afton mindes jag ej mer än det här förut omtalade, men detta så klart, ja, så klart att det aldrig går ur mitt minne. Jag ser der ännu de hvitklädda figurerna le åt mig, der jag låg i min maktlöshet... Hushållerskan frågade jag, vid hvad tid jag hemkom. Hon svarade, att jag något efter midnatt, blek och utmattad, trädde öfver tröskeln, samt gick in i mitt rum, der jag sjönk ned vid sängen. Jag hade ej svarat, då hon talade till mig och hade sett mer död än lefvande ut. Hon hade blifvit mycket förskräckt. Fick mig med möda i sängen, vid hvilken hon sedan satt och vakade tills morgonen, då hon till sin glädje åter fick se mig kunna öppna ögonen.

Sådan var den för mig obeskrifliga och underbara räddning, hvilken timade under min vistelse i fjällen.

Jag vet att ingen skall tro mig. Det begär jag icke heller, ty det sagda låter otroligt. Men det är dock — sanning.

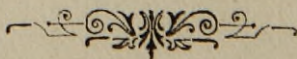
Stjernetallet.

Min båt sköt sakta fram på silfvervågor,
Och ljus låg natten öfver haf och land,
Ty månen stigit öfver fästets rand,
Hans sken förstärktes utaf stjernelågor.

Så mången gång mitt hjertas djupa frågor
Förutan svar fått dö allt efter hand;
Och intet hopp mig mer vid lifvet band,
Min tro, mitt hopp sig bytt i brutna tågor.

I samma grubbel stirrar jag mot skyn:
Fins, Herre, Du? Är detta dina under,
Som tjusa själ och fångsla nu min syn?

En stjerna faller då från fästet ner...
Nu bort, I mörka, dystra afgrundsstunder!
Han finnes, och jag tviflar icke mer.

Skollärarekandidaten.

(Verklighetsbild.)

Nyss från »semis» helt belåten kom,
Hem till glada syskon och till mor,
En helt säkert spränglärd yngling, som
Liksom mången uppå lyckan tror.

Hvilas skall nu efter plugg och stök,
Som han haft den långa svåra tid.
»Luntan», hatad, får »gå upp i rök»,
Dennas åsyn störer hemmets frid.

Uti hyllan staplas böcker opp.
Se så slitna, mången utan perm!
Härur hemtats lärdom, mångens hopp,
Ur dem pluggats mången visdomsterm.

Ack, du gudasköna frihet, nu
Ändtligen så tryckas får din hand,
Dina tempelportar uppslår du;
Lösta äro hårda trældomsband.

Sommar'n ses, i största ro förgå,
Och den nalkas nu den årets tid,
Lärarne sin skola börja få,
Se'n de njutit sommarns stilla frid.

Söka vill han nu i hast en »plats»,
Ligga må den invid skog och sjö,
Han ej går ifrån en föresats,
Att på landet sköna lefva, dö.

Tjenster söker han båd' en och två,
Tror sin stjerna, tror han lyckats visst,
Men ej någon tjenst han får ändå,
Fast han sökt båd' likt och olikst sist.

Nu han skrifver, söker, tröslös är
Att en syssla han ej lyckats få.
Bittert hat ock till sig sjelf han bär,
Samt till motgången, han röner så.

Han vet mången, mången, som ock går
Såsom han i längtan och i kval.
»Semis» bannar han, som år från år
Sänder lärare i hundratal.

Glädjeruset hastigt domnat bort;
Hela lifvet han förfeladt ser.
Pinan vill han därför göra kort;
Lyckans sol för honom re'n gått ner...

Jag en helgedag till kyrkan går,
På en ort hvarest jag ej var känd;
Ser en kista, som vid grafven står,
Och det sorgsna folket mot den vänd.

Vördig åldring för mig talte om,
Att en yngling der i kistan låg,
Som till mörka döden ropat — kom,
Då sitt lif han helt förfelat såg.

En tidsbild.

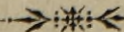
»Vår mensklighet blifver allt sämre och sämre».
Så klagar helt ofta en visdomens man.
Hvad batar väl det, att sig nödstälde jämre,
Dem hjälpa ju vill ej den nästan, som kan.

Ja, hjälpsamhet är nu visst bannlyst från jorden,
Den säger helt skoningslöst »panta rei».
Ja, bed om en hjälp, och till svar fås de orden:
Omöjligt, omöjligt, min vän, jag kan ej!

Förtalet nu blomstrar, dess tid tyckes inne,
Ej mången går fri från dess mördande gift.
Sin nästa man tadlar båd' ute och inne,
Hans ära man svärtar i tal och i skrift.

Och rättvisan är nu ej mycket i värde,
Den lemnas å sido, man går den förbi.
Den sköna klenod ej ens akta de lärde.
Man önskar från rättvisan helst vara fri.

Nu för religion är det farliga tider,
Den gör snart kanhända en ömklig figur.
Hur mången är ej, som nu tror att det lider —
Mot slutet — till tolf uppå tidernas ur!

"Månskensdrömmeri".

Det re'n var sent. Augustinatt,
så månbelyst den gången,
sig svepte kring mig, der jag satt
och lyssnade på sången;
en sång så vemodfull och öm,
från hafvets djup, den hördes,
och sänkte mig som i en dröm;
jag på dess vingar fördes.
Mig sjelf jag glömde. Tyckte mig
så säll och lycklig vara.
Ej mer jag gick på bergig stig,
nej, bland en menskoskara,
som ädel var och ville godt
och ej sin nästa dömde...
Jag tyckte då, att verdens lott
var den, som förr jag drömde.
Här sågs ej någon med förakt
se ned på nästan svaga,
den verdens lycka afsked sagt
och ingen hördes klaga,
ty alla njöto samma fröjd;
man delte med sig gerna,
och fattig gumma syntes nöjd
så väl som rikan tärna.
Jag hörde ingen nämna om
sin nästa såsom ringa;

han helsas vänligt, hvem der kom...
SjälF njöt jag obeskrifligt här
i detta nya rike,
der alla tänkte: lyckligt är
att hjälpa nödstäld like.
Och der enhvar ej sänkte sig
att tala ondt om andra,
(Ty detta är, så tyckes mig,
att jämt sin nästa klandra.)
Jag kände mig så glad och nöjd,
och lyckligast på jorden;
jag ropte: här är himmelsk fröjd,
men väcktes utaf orden.

Helt hastigt till mig själf jag kom;
mot klippan satt jag lutad,
just der jag hört den sången, som
nu, tråkigt nog var slutad.
Ej hafvets brus, ej månens sken
förmådde mer förtrolla.
Jag satt der, kall uppå min sten
och fick min sorg behålla.
Dock, dig jag prisar, månskenskväll,
för det min själ fick drömma
och känna sig helt glad och säll. —
Jag skall ej brådt dig glömma!

Den första lärkan.

Nyss en lärka hördes nöjd
Sina drillar slå,
Ville tidigt vårens fröjd
Båda jorden, då
Drifvan ännu hög och hvit
Täljde vinterns tid;
Tänkte locka våren hit,
Skrer ej kamp och strid.

»Akta dig — mot vårbud svagt
Nordan kommer snart!
Han sig blott till hvila lagt,
Ger snart drifvan fart.
Göm dig, göm dig, han är här,
Vredgas, ryter hårdt!
Kommer han dig svaga när,
Blir din glädje kort.»

»Arma barn hvad skulle du
Uti norden änn'?
Här du ligger stelnad nu
Saknad af din vän —
Nordan ångrar visst han dig
Straffade så hårdt.
Mild och ångerfull han sig
Ger till nordpol'n bort.»

Tiggargossen.

(Bild ur verkligheten.)

Hur många minne ha' vi ej kvar
från barndomstiden! Vid brasans sken,
så gerna ville vi då enhvar
små sagor höra, när vinden hven,
och snön så häftigt mot rutan förde ...
Mång' sådan afton min far jag hörde
Berätta mycket om köld och nöd,
om mången fattig förutan bröd.

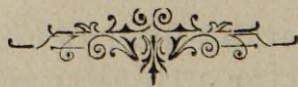
Han ock då nämde en liten pilt,
Han irra sett uppå stadens torg,
Den bleka döden hans fader skiljt
från torftigt hem; och af nöd och sorg
hans moders helsa var bräckt och bruten,
hvar hjälpsam dörr var ock för dem slutten,
derför den lille sprang ut att be'.
Han var så sorgsen så arm att se.

Bland menskovimlet han ser en man,
som säkert mäktar afhjälpa nöd,
till den knapt hörbart framstammar han:
»Ack herre gif mig en slant till bröd!
Min pappa dött och så sjuk är mamma»
Men herr'n han svarar: »Det gör mig samma,
ej tiggargosse jag hjälper dig,
kom mera ej och besvära mig ...»

Mång' år ha' flytt och den rike är
ej mera mäktig som han var förr.
Han går nu sjelf och en slant begär
och stannar der utför prestens dörr ...
Den nye presten han så fått höra
sig låter fattiges böner röra.
Han låter ingen ohulpen gå,
så tänker tiggarn och knackar på.

Ung prestman kommer och öppnar för
den man, som honom tillbakastött —
»Go' herre gif mig en slant, jag dör;
jag dör af armod, som nu mig mött!»
Ej tiggarn känner den man han beder,
han får till svar: »nu besinna Eder
Ni kunde fordom åt armod le,
så mången fattig ni nekat ge'.

Bland dessa kanske Ni minnes en,
en liten gosse så trasig, blek.
Har måne denne ni träffat se'n,
Men kanske dog han, när hjälpen svek?»
»O nej, herr pastor! Er blick jag känner,
Det är just den som mitt samvet' bränner.
Nu Gud ske pris, som Er frälst från nöd,
Jag bar på samvetet Eder — död ...»

“Fiskare-Olle”.

(Lifsbild från Skärgården.)

På Vikens kust, vid Katt'gats bölja,
Min gråa stuga synes stå;
Dess trappa, salta vågor skölja;
Dess grund, omfamna vågor blå.

Jag bor så lugn uti min hydda,
När stormen vräker sjön kring den;
Min Herre kan och vill mig skydda,
Och hafvet är min bästa vän.

Det gifver mig hvad jag behöfver,
Jag hemtar ur dess famn mitt bröd,
Och stundom litet derutöfver,
Att lindra arma likars nöd.

Och om den blåa, blanka spegel,
Utlockar någon hafvets vän,
Och stormen rifver se'n hans segel,
Då skyndar jag att hjälpa den.

Om främlingar af stormen drifvas
Bland skären in på farlig stråt,
Då kan i hyddan jag ej trifvas;
Jag skyndar då så fort ditåt ...

Nu femti år re'n äro flydda,
Se'n dessa stränder jag först såg
Och byggde der min enkla hydda,
På klippan, som i hafvet låg.

Så glad jag dock kan se tillbaka,
Ej dystra minnen plåga mig.
Jag lärde tidigt att försaka,
Och lugn jag vandrar farlig stig.

“Verldsföraktaren”.

Ack, hur ljus mig verlden tycktes,
när i hemmets sköna lunder
jag naturens stora under
såg och kände och betrycktes
nöd och sorger icke hörde!
Ack, då trodde jag att jorden
var ett paradys, och orden
ifrån ömma vänner förde
ej till gossen annat rykte!
Kom jag dock i verlden sedan,
och från första stunden redan
verlden mindre god jag tyckte. —
Nu dig verld jag bättre känner
och om dig helt annat tänker:
ej din ära mycket blänker,
sjönge den ock tusen vänner.
Ej för egen nöd jag gråter.
Ej af missmod jag så klagar,
fast de flytt, min barndomsdagar,
och ej mera komma åter.
Nej, för nästan när i nöden,
han ej något bistånd finner,
då allt hopp så lätt försvinner,
och han fruktar mörka döden.
Ja, för armod varmt jag ömmar,
hatar den, som icke hjälper,

utan nästan heldre stälper
och förstör hans framtidsdrömmar.
Ock *den* rike jag föraktar,
som blott sina nöjen sköter
och föraktfullt blott bemöter
fattigdom och endast traktar
efter fröjd och vansklig ära.
Dock hur hög den man mig tyckes,
som, då arma nästan tryckes,
lättar bördan, tung att bära.
Men hur ofta — nej dig säga
dessa höge, styfve männer,
hvilkas bröst ej ömkan känner,
ej för nöden hjärtan äga. —
Flyg, min sång, och säg för verlden,
att jag den så djupt föraktar,
då den efter ära traktar
och i nöd ej lättar färden
för de arme, för de svage —
ty mot samma mål vi drage!

“Hvi yfves du?”

Säg men'ska, hvarför yfves du?
Säg, hvarför tycker du dig stor?
Kanhända är du mächtig nu;
Kanhända uppsatt som du tror.

Men tänk, hur mången före dig
Har varit lika stor och hög!
Hur mången gått den samma stig! —
Med alla tiden bort dock smög.

Se upp till solen, se dess glans!
Hvem skänkte den? Hvem tänder än
Den stora, sköna stjernekrans,
Som ter sig der mot himmelen?

Begrunda du din litenhet
Och höj ej hotfull upp din arm.
Betänk, att blott förgänglighet
Du närer i din svaga barm.

O, människobarn! Hvad är väl du?
Hvad magt har du på jorden här?
Du lefver blott en stund ännu,
Och se'n — ja, se'n du borta är.

Examen i L. folkskola.

Hvad för spring dit upp till stora huset
Re'n så tidigt på Decemberdag?
Än på bordet fladdrar matta ljuset ...
Ja, jag styrer dit min gång ock jag.

Kommen in i sal'n jag ser helt nöjda
Emot hvarann ansikten le
— Barn, som nu sig fritt och lifligt fröjda
Åt de skänker, som hvarann de ge.

Plötsligt lärar'n genom dörren träder,
Nickar fryntligt, ser belåten ut.
Dennes ankomst hela skaran gläder
Och det muntra sorl är genast slut.

Efter några gångna få minuter,
Presten träder genom dörren in.
Dennes åsyn helig andakt gjuter,
Säger: »börja nu examen din!»

Orgeln brusar, barnasånger skallar,
Allt upplyftande, ja, mycket skönt.
Lärrar'n sedan Herrans hjälp nedkallar,
Tackar för den hjälp, han redan rönt.

Börjar sen att genomgå och fråga
Ur vår Herres dyra, sköna ord ...
Se då, hvilken ifver, hvilken låga,
Uti svar som frågor blifver spord!

Ämnena hvarandra sedan följa
I den ordning de på schemat ha.
Mången fader kan sin fröjd ej dölja
Hviskar halfhögt: »Ack hvad det går bra!»

Huru villigt, huru fermt de svara,
Det är lust att se och höra på.
Hvilken ordning, hvilket skick, se bara,
Ibland alla dessa ystra små!

Presten tackar lärar'n och de unga
Ger förmaningar och håller bön.
Och till slut en salm de sjunga,
Gå så nöjda från examen skön.

Klockarns Lina.

(Verklighetsbild från Skärgården.)

Klockarns Lina gråter, gråter,
Ty han kommer icke åter,
Mannen, som hon hjärtat gaf;
Han i djupet fann sin graf.

Redan tidigt sade Lina:
»Ibland alla vänner mina
Är blott en jag tycker om,
O, om snart från sjön han kom!»

»Han vet ej hur hårdt jag fäst
Mig vid honom, då han gäst
Hos oss här uppå vår strand,
Ty jag flydde ur hans hand.»

»Men om nu han ville fråga,
Om jag märkt hans kärlekslåga,
Eller sad' han blott mitt namn,
Sprunge tvärt jag i hans famn.»

Vännen kom. Kapten han blifvit,
Hade nyss till klockarn skrifvit:
»Jag vill Eder Lina ha',
Hoppas nu hon säger — ja.»

Bröllop stod i dagar tvenne,
Sedan reste han från henne,
Ut på stora vida haf,
Der han fann sin djupa graf.

Skeppet vände aldrig åter,
Derför Lina suckar, gråter,
Vänners trösteord ej hör;
Och väl snart hon tröslös dör.

Se, hur unga kinden fåras!
Huru sköna ögat tåras!
Som en skugga re'n hon går;
Intet läker hjärtats sår.

Klockarns Lina gråter, gråter,
Ty han kommer icke åter,
Mannen, som hon hjärtat gaf;
Han i djupet fann sin graf.

Ödmjukhet.

Till mig kom en dag en vän,
Sägande i sorgsen ton:
»Jag har icke lyckats än
Slita mig ifrån den tron,
Att ett hårdt och oblidt öde
Håller mig i sina armar.
Fåfångt sträfvar jag och larmar ...
Vore jag ibland de döde!»

»Jag ser mången framåt gå,
Få befördran, blifva säll.
Blott jag ensam får här stå
Utan hopp till lifvets kväll.
Är ej detta motgång bitter,
Som mig arme oblidt hånar?
Af bekymmer snart jag grånar
Fast jag oanlitad sitter.»

»Käre vän», jag svarade;
»Kan du icke tro mitt ord:
Lyckan får du icke se —
Den för missmod ej blir spord —
För'n du ödmjukhet dig lärer
Och förnöjsamhet tillika,
Ty för dessa båda vika
Allt, som sanna lyckan hindrar.

Hvad är kärlek?

Hvad är kärlek? Hvilken fråga!
Tror du nå'n förklara kan,
Denna underliga låga,
Hvilken lyste och försvann.

Mången, mången sökt förklara,
Hvad den liknar, hvad den är,
Men ej nå'n direkt kan svara,
Hemligt dunkel saken klär.

Liksom fjärilen bland blommor
Njuter, njuter och se'n dör,
Så är ock då kärlek kommer,
Vreda ödet den förstör.

Lik en ros på ängen nakna
Prunkar den en liten tid,
Men den somnar, vill ej vakna,
Intet göras kan dervid.

Liksom våg på hafvet vida
Sjunker den tillbaka arm,
Sedan bränning, vid dess sida,
Krossat har dess starka barm.

Så just Jayaderas menar.
Hvilken tok, du tänker väl.
Mången är ock, som ej enar
Sig med denne nämde själ. —

»Kärlek jords och himmels under!»
Säger ju så varmt Tegnér —
Ljufva, korta kärleksstunder,
Lycklig den, som än dem ser!

Byron var af annat sinne,
Ville ej at kärlek se:
»Kärleken vi nogsammt finne
Är slägtets förbannelse.»

Jag för min del vill ej säga,
Hvad om kärleken jag tror.
Tråkigt blott, för få den ega,
Bristen synes allt för stor!

Farväl till landet.

Farväl, I nejder sköna!
Farväl, du blomsterland!
Farväl, I lunder gröna!
Farväl, du kära strand!

Du Lidans klara bölja,
Jag säger dig farväl!
Du skall min båt ej skölja,
Ej lifva mer min själ!

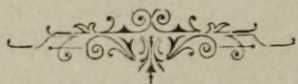
Farväl, I stunder ljufva,
Jag haft i sommarkväll,
På mossbelupen tufva,
I lundens tysta tjäll!

Der verdens storm jag glömde
Och rörde lyran nöjd,
Om frid och lycka drömde
Och delte fogelns fröjd.

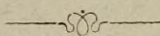
Farväl, I foglar granna,
Som sjungit har för mig,
Jag får ej längre stanna
Bland er på blomsterstig!

Farväl, I fläktar friska,
Som ilen mig förbi!
Ej mer jag hör er hviska.
Ej mer så träffas vi.

Och nu min lyra klingat...
Ett hjärteligt farväl
Den landets fröjder bringat
Från djupet af min själ.

Olika råd.

Läxan i grammatikan
Var helt hastigt genomgången.
Lärrar'n Lind helt säkert fann
Litet nöje han som mången,
Att bereda läxan nästa.
Ville ynglingarne gifva
Heldre goda råd, som blifva
Troget uti minnet fästa.

Hören vänner, spelen kort!
Det är bra det tanken öfvar.
Tiden ilar då så fort
Och man tålmodet pröfvar.
Så han talar gubben visa,
Stryker kala hjässan varligt,
Vet ej själf att det är farligt
Kära kortspelkonsten prisa.

Kalle hör med undran på
Hvad magistern har att säga,
Undrar: »hvart skall jag väl gå,
Der de goda spelkort ega,
Ty ett spel må tvärt jag hafva,
Helst som detta tanken öfvar».
Och ej länge nu han töfvar,
Ned till »filialn» han trafvar.

Efter år är Kalle lärd
Af erfarenheter tunga;
Att det är blott män »af verld»,
Hvilka kortspelkonst besjunga.
Själff han råder sina vänner,
Att de aldrig kort må spela.
Och han slutar så det hela:
Lycklig den, som kort ej känner!

Hösttankar.

Sköna sommaren är slut,
All dess fågring är förgången.
Fåfängt nu man vandrar ut,
För att höra fogelsången...
Ännu ser jag dock min svala,
Kunde den blott till mig tala;

Fråga jag då ville, om
Kär hon håller fosterjorden,
Eller hvarför hit hon kom,
Till den kalla mörka Norden,
Men du kan ej till mig tala,
Fast jag önskar detta, svala.

Sommaren ju »evig» är
I det sköna varma söder;
Ständig grönska jorden klär,
Der ju drufvan härligt glöder...
Kort blott träden här ju blomma.
Hvarför vill då hit du komma?

Svala, vemodsfull och öm,
Norden vill din frid du bringa!
Till den svage hviskas — glöm!
Hopp du skänker till de ringa.
Du vill böja hårda hjärtan,
Skänka frid och lindra smärtan.

Tack min svala, lilla vän,
För ditt ljufva, kära kvitter!
Jag skall minnas dig fastän
På balkongen du ej sitter ...
Jag dig önskar väl här åter,
Kanske då att jag ej gråter.

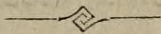
Ingen så förstätt min tår,
Ingen vet, hvarför den runnit,
Då du sjöng om evig vår ...
Utom dig mitt hopp försvunnit.
Aldrig, aldrig skall jag glömma
Dig och dina toner ömma!

Ila nu så glad och fri,
Till det sköna varma söder,
Och när vintern är förbi,
Kom då hit med dina bröder,
Att i ömma sånger tala,
Sorgsna sinnen att hugsvala ...

Nu så lätt och glad hon flög
Till de fjärran, fjärran landen.
Tag då med den suck, som smög
Från den sorgsne, bundne anden ...
Sköna sommar'n är förgången,
Slut är ljufva fogelsången.

“Panta rei.”*

Du raske gosse, som gläds i våren
Och njuter lycka. Du vet nu ej,
Hvad som dig väntar och sker med åren,
Ty tiden säger sitt — panta rei.

Nyss sköna sommar'n med blommor prydde
De gröna ängar; fins blommor än?
Nej, hastigt bort ifrån jord de flydde,
De flydde hastigt från ängen hän...

Så glädjens dagar ock äro borta.
Jag ifrigt söker och finner? Nej.
Ja, glädjens dagar de voro korta,
Ty tiden sade sitt — panta rei...

* »Allt rinner», d. v. s. allt förändras.

Min klagan.

Barndom, o, barndom du korta!
Du lärde mig hoppas och tro.
Hvar finnes du nu och din ro?
Hoppet och allt är nu borta.

Hvarför dig skulle jag höra,
Du ljög för mig arme allt, allt!
O, om jag, helt hånfullt och kallt,
Vändt från ditt joller mitt öra!

Hvar är den glädje, den lycka,
Min ungdom vardt lofvad en gång?
Af vemod blott ljuder min sång.
Hårdhet och motgång mig trycka.

Du sad' ju: lifvet det sköna
Dig vinkar; var, gosse, blott glad!
Hör fogeln bland blommor och blad
Sjunger i lundarna gröna!

Gosse, ack sjung af allt hjärta,
Ty lifvet är solsken och vår
Och då lifvet en gång förgår,
Finnes hos Gud ingen smärta!

Världen är god, ja, din nästa
Dig vill intet annat än godt.
Hur afundsvärd är ju din lott:
Alla, du ser, vill ditt bästa.

Sådant och mera du sade.
Allt jag trodde, hoppades, log,
Men, o, barndom, du mig bedrog!
Ej mer jag fins bland de glade.

Lifvet har mörker som natten,
Och motgången hänler mot mig.
Jemt fiender korsa min stig —
Lyckan — hvar finnes den skatten?

Orätt regerar i världen,
Ej rättvisan ännu jag sett,
Men han kanske är det, som ledt
Stegen på törnströdda färden...

Lycklig är den, som kan lida,
Fast gäckad han blifver allt fort!
Äfven jag fordom så gjort —
Nu trött jag är vid att lida.

Hembygden.

(För en Blekingska bosatt inom Bohuslän.)

Hembygd, skönaste bland alla ord,
O, hur klingar du ej för mitt öra!
Intet ord är kärare på jord;
Intet så kan hjärtats strängar röra.

Hembygd! Tankens hållpunkt, kära ort,
Vid ditt minne stundens smärta glömmes.
Vid ditt minne klappar hjärtat fort.
O, hvad sällhet i dig, hembygd, gömmes!

Du, min hembygd, är mig dubbelt kär,
Se'n vi blifvit från hvarannan skilda.
Ditt behag jag söker fåfängt här,
Ibland dessa fjäll och moar vilda.

Skönare än du fins ingen trakt,
Bleking, Bleking, hembygd, väna, kära.
Hvar är ängen iklädd större prakt?
Dina träd så sköna blommor bära.

Ja, helt fåfängt jag bland fjäll och skär,
Letar efter dina sköna salar.
Sorgsen vandrar jag bland fjällen här,
Blott ditt minne, hembygd, mig hugsvalar.

Snart, dock snart jag dig får återse!
O, hvad glädje för mitt sorgsna sinne!
Tack, du högste, att du velat ge
Mig en hembygd, värd att ha i minne!

Hoppas blott!

Yngling böjd under motgångens lagar!
Än är känslan så eldig, så varm;
Låt blott hoppet, som ungdom ledsagar
Gjuta styrka och mod i din barm.
Löften rika och sköna det skänker,
Världen blir solig och ljus och himlen mer blå.
Till dig ängeln i drömmen sig sänker;
Glad du kan emot framtiden gå.

Med förtjusning du lyssnar till sången
Från de ryktbara skaldernas här.
Du älskar de poetiska sprången
Och af Pegasen en droppe begär.
Ja, min vän, o, hoppas, hoppas bara!
Olympiska tronen du kan hinna en gång!
Sky förtvifflans och missmodets snara,
Det går lätt, ty den fruktar din sång.

Kanske är du helt fattig, dock hoppas
Ty, om du hoppas, är du nog rik...
Se, i våren hur lunderna knoppas
Dessa knoppar en yngling är lik:
Bladen ännu i ro ligga gömda;
De ej veta, hvad fågring de lunderna ge.
De ej ana, om de äro dömda
Tidigt att vissna; mildt de dock le.

Kanske att här du icke skall hinna
Målet, födt af din strålande dröm.
Kanske bilderna alla försvinna
Lika snabbt som en brusande ström,
Följa du måste mäktiga strömmen,
Tiden den kallas, dock hoppet evigt får lön.
Och du alltid kan fröjdas åt drömmen,
Ty den var ju så ljuf och så skön.

Till en flicka.

Ungmö gläds i lifvets vår, —
Denna fagra, korta dröm;
Som helt oblidt snart förgår,
Hviskande sitt hårda — glöm!

Ack, hur mycket saknas får
Ej då sköna våren flytt!
Ängen mer ej blomprydd står,
Träden löfvas ej på nytt.

Värkligheten, ack så tom!
Illusionerna ej mer
Måla ut den framtidsdom,
Som i ödets bok man ser.

Jubla ungmö, än är tid,
Än den sköna våren ler!
Njut den glädje, njut den frid,
Som den ymnigt åt dig ger!

Lofsdalen.

Af längtan jag drefs uppåt norden,
Jag ville se skogar och fjäll
Och finna en ort uppå jorden,
Der man kunde känna sig säll.

Der, skild ifrån buller och yra,
Jag ville i ro slå mig ner,
Att ostörd få stränga min lyra
Och njuta den fröjd hon mig ger.

Mot Norrland det sköna jag dragit,
Till Lofsdalens bortgömda vrå.
Min bostad vid foten jag tagit
Af fjällar, som skyhöga stå.

I djupet af dalen den sköna,
Der ligger så stilla en sjö.
På stränderna här, evigt gröna
I ro vill jag lefva och dö.

Ej längtan tillbaka jag känner,
Till lifvet i sydliga land,
Ty ofta man möter ej vänner,
Men väl de, som trycka ens hand.

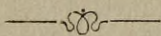
I Lofsdalens vrå vill jag drömma,
Långt skild ifrån buller och kif.
All motgång och orätt förglömma
Och egna åt lyran mitt lif.

Thomas G.

(Bild ur värligheten föredragen vid en barnfest.)

Julen nalkades mer och mer, denna högtid, som synnerligen för de små är så efterlängtd. Redan ett par dagar hade Tomas jemte en liten syster kastat längtande blickar ut genom det låga fönster, som vette åt vägen, ty de väntade sina föräldrar, hvilka gått ut i bygderna att skaffa bröd. De voro nemligen mycket fattiga, dessa föräldrar, och måste derfor bedja bättre lottade om en smula att stilla sin och sina barns hunger med. Göran, så hette husfadern, hade förr varit i bättre omständigheter, ja rik, men redan tidigt hade han vant sig vid bruket af starka drycker och denna omständighet ledde småningom derhän, att han slutligen blef alldeles utfattig. Nu fick han bo i den lilla stugan, som tillhörde egaren af den stora, vackra gården der borta vid utkanten af byn, mot det att han gjorde några dagsvärken årligen. Denna gård,

jemte den stuga han nu bebodde, hade han själf en gång ärft efter sin fader, men nu, som sagt, egde han ej mer kvar än minnet af densamma.

Det såg så dystert och tråkigt ut härinne hos de små barnen. Skymningen bröt in, men de hade intet att lysa upp rummet med.

Lille Tomas, som är omkring 6 år gammal, håller i sin famn den lilla system, som är omkring 2 år. Det börjar nu blifva mörkt. Tomas fruktar att han äfven denna natt nödgas vara ensam med den lilla sjukliga system, och en tår rinner långsamt utför den bleka kinden.

Det är julafton. Ljusen äro redan tända i den stora gården utmed byn. Barnen springa i yster glädje omkring den vackert klädda granen, som nu upplyses af hundratals ljus. Riktig fäststämning råder derinne. Glädje, lycka och trefnad lyser ur allas anleten. Just nu skall julklapparna utdelas. Glädjen och munterheten står högt i tak. Sådant är lifvet inne i de härligt klädda rummen. Men der ute? Ja, der råder storm, köld och snö! Hvem är manne den lilla bleka gestalt, som sitter uppkrupen utanför vid ena fönstret och beskådar med undran och bitter saknad den aldrig kända glädjen? Jo, det är Tomas, som fått fadrens tillåtelse att för en stund osedd åse den fägring, som under en julafton hos de rika hjälper unge och gamle att glömma alla sorger. Tomas darrar af köld, ty han är dåligt klädd. Han kryper nu sakta ned från sin plats. Tiden lider och han har ej löfte att vara länge borta; därför skyndar han

nu mot hemmet. Vi följa honom, då han tråsig och skälvande stiger in öfver tröskeln till sitt fattiga hem. Dystra tankar intaga honom. Han vet att det är fadern, som vållat deras fattigdom och nöd. Ja, han önskar att han ej sett den glädje, som rådde i det hem, som kunnat vara hans. Tankfull sätter han sig ned på den stora spishällen och sammanknäpper sina små händer samt beder Gud hjälpa sig hålla löftet att aldrig smaka brännvin. Han inser nu fullväl dess förbannelse.

O, hvad mörkt och tomt det är härinne! Fadern sitter lutad med en bok i handen och försöker att vid skenet af den lilla brasan läsa en julpsalm. Modern sitter på en bänk sakta gungande den lilla flickan, som halfsofvande ligger i hennes armar. Hvad som för öfrigt finnes i rummet kunna vi, för det rådande mörkret, icke se. Ja, der finnes ingenting heller att se, blott en stor säng på ena långsidan med litet trasiga sängkläder uti samt en understödd plankbit vid gafveln föreställande bord. Sådant var det julaftonen i det hem, der Tomas tillbragt sina sex första år.

Lille Tomas var, som vi förstå, ett snällt barn. Då han gått till sängs läste han några små aftonböner, som hans moder hade lärt honom. Han kände genast frid och lugn inom sig och somnade sedan sött.

Då Tomas om morgonen vaknade, omtalade han för sina föräldrar, hvilken vacker dröm, han om natten hade haft. Han hade nemligen drömt, att den stora gården åter var i fadrens ego samt att systemen och Tomas blifvit stora, hade snygga kläder och ej mera

behöfde hungra. Vidare hade han drömt, att fadern ej mera ville smaka brännvin, utan till och med förmanade andra att akta sig för detta »eldvatten», som förstör all lycka och glädje.

Rörd öfver gossens dröm fattar fadern nu det beslut, att aldrig låta spirituosa mera komma innanför sina läppar.

Drömmar bruka ju i allmänhet ej slå in, som man säger; men denna dröm gick verkligen i fullbordan.

Göran, ännu arbetsför, får, då han nu blifvit nykter, hjälp af många fordna vänner på ett eller annat sätt. Slutligen får han arrendera den gård, han fordom egt på jemförelsevis billiga vilkor. Genom arbetsamhet och aktgifvande på det lilla såväl som det myckna förvärfvade han sig småningom en liten förmögenhet, ja, slutligen kunde han återköpa sin ärfda, men sedermera förslösade gård. Härtill bidrog dock Tomas med större delen. Han hade nemligen vid 15 års ålder begifvit sig till fjärran västern och härifrån skickade han alla sina sparade förtjänster till fadern.

Om de viktigaste tilldragelserna från det 10-åriga vistandet från hemorten låta vi Tomas själf berätta:

»Af hvilka känslor man intages, då man lämnar sitt hem, äfven om detta är mindre godt, det kan endast erfarenheten omtala. Man skådar i fjärran framför sig något stort och skönt, men detta är nu ännu dunkelt, okänt och ovisst. Det man lämnar bakom sig är den kära, den älskade hembygden: kullen, der man om vintern åkt »kälkbacke» och om sommaren lekt »kurragömma», bygt

stallar till »träpolle» och klättrat i träden; dammen, der man plaskade barfota och styrde sina barkbåtar o. s. v. Allt kärt från barn- domen och alla minnen, allt, allt lämnar man efter sig. Man tillsluter ögonen för att ej se huru allt försvinner i fjärran.»

Tomas fortsätter vidare: »Under resan blef jag bekant med en prästson från Dalarne. Vi kommo öfverens om att blifva kamrater. Denne yngling var ungefär vid min ålder, hade god uppfostran och stark kroppsbyggnad; men tyvärr så fann han behag i glaset och var detta skälet hvarför han utslöts från fadershuset och nödgades utvandra. Vi skildes snart från hvarandra mot vår öfverenskommelse och träffades ej förrän fem år senare. Jag kom ut på landet till en bonde, men hvarest prästsonen Erik tillbringade första åren i det främmande landet vet jag icke.

Jag hade att kämpa mot stora svårigheter. Hemlängtan grep mig ofta så svårt, att jag knappast vet hvar jag befann mig. Min egentliga tröst vid dessa och andra tillfällen var min lilla kära bibel, hvilken min älskade moder gaf mig vid resan, med bön om att den icke måtte glömmas. Hon bad att jag vid hvarje tillfälle, då något störde mitt lugn, deri skulle söka vederkvickelse och tröst.

En gång röfvades jag bort af indianer. Dessa behöllo mig flera dagar; slutligen lyckades jag dock en natt rymma från dem och kom sent omsider, efter stora mödor och besvärligheter åter till min husbonde, som säkert trodde mig vara död.

Då jag tillbragt 5 år hos nämde bonde

beslöt jag att gifva mig ut för att se mig omkring i det stora landet. Jag tog därför tjänst hos ett bolag, hvars uppgift var att reparera järnbanor. Nästan oupphörligt fick jag då resa än hit än dit. Mycket elände spårades öfverallt; största orsaken härtill var dryckenskapen.

På en plats i närheten af Pittsburg träffade jag af en händelse samman med Erik. Denne arbetade i ett rälsgjuteri. Han var nästan oigenkänlig, till det yttersta fallen och förstörd. Jag frågade hvarför han ej rest hem, då han erhållit bud derom från hemmet. Han svarade, att han ej kunnat spara samman så mycket af sina förtjänster utan hade dessa gått som de kommit. Och ännu var han för stolt att begära hjälp för hemresan. Jag erbjöd mig att förvara det öfverskott af veckopeningen som ej åtgick till uppehållet. Härpå ingick han med glädje samt föresatte sig att ej offra sina förtjänster till rusdrycker. Men föresatsen varade ej längre än en vecka; jag måste då återlämna sparpeningen, ty han skulle hafva något som fuktade i halsen; det kändes så brännande, så tort.

Då jag på mina resor återkom efter en tid till samma plats, skulle jag uppsöka den unge svensken, men han var der icke nu. Han hade blifvit oduglig och måste afskedas. Arme, hvar fans han nu? Jag sökte och sökte honom årtal, men han stod ej att finna. Jag känner ej hans slut, dock måste han vara död, ty ingen af hans bekanta har sedan hört något från honom. Arme yngling, född i ett godt, fridfullt hem! Det skulle nog svida i hjärtat, innan detta upphörde att hålla lif i

den förstörda kroppen, innan det upphörde att slå. —

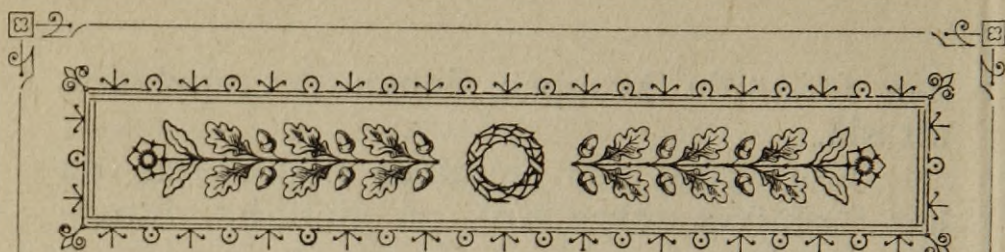
Kort efter den omtalade tidpunkten, då jag förgäfves sökte Erik på gjuteriet, inträffade en järnvägsolycka, hvarifrån jag såsom genom ett Herrans under räddades. En tåg-sammanstötning egde nemligen rum, hvarvid många människolif spildes, dock, som sagdt, undgick jag döden. Efter denna händelse lämnade jag dock min plats och reste åter ut till en landtbrukare.

Snart hade jag tillbragt tio år i Amerika och beslöt nu att återse den trakt, der jag som barn fällt så många tårar, men också i min barnslighet haft så många roliga stunder. Utan minsta saknad såg jag det »förlofvade landet» försvinna bakom mig och såg blott i tanken mina väntande kära.»

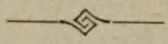
Denne Tomas bor nu som egare på den gård, der han den omtalade julaftonen satt utanför och besåg den innanför varande glädjen och härligheten.

Hvarje julafton komma bygdens fattiga till den stora gården, ty de veta att Tomas G. då är synnerligen gifmild och frikostig. Han delar då rikligt med sig och njuter af att se så många glada ansigten som möjligt. Framför allt söker han att bereda julglädje åt de små.

Låt glaset stå.*

Låt glaset stå! Dess näktar bränner,
Den suger kroppens must och mærg,
Dess värkan strax du icke känner,
Men lockas af dess klara færg.
Den mördar dig till slut ändå.
Låt glaset stå!

Se suparn! Hvilken själlös blick!
Af sjuklig glans hans anlet' skiner.
Hvad slapphet i hans gång och skick!
En människa uti ruiner,
Som döden satt sin prägel på.
Låt glaset stå!

Hvar bytes mänskans gudagnista,
Förnuftets ljus, i vanvetts natt?
Hvar är det hustrurs hjärtan brista
I hemmet, förr så ljust och gladt?
— Der starka drycker insteg få.
Låt glaset stå!

* Ur »Reformatorn».

Ja, rusdrycksfloden sopar hän
Båd' glädje, lycka, tro och heder,
Der förr i bönen böjdes knän,
Der höras endast hemska eder.
Må varningen i tid dig nå!
Låt glaset stå!

Du fånge kedjad inom galler,
Fastän du tyckes fri, o tänk!
För hvarje gång du, frestad, faller
Förkortas kedjan med en länk;
Men frihetsbudet lyder så:
Låt glaset stå!

Slå rusdrycksflaskorna itu!
Slit superiets snöda boja!
Och fridens ängel i ett nu
Skall sväfva in uti din koja,
Och torftig daglön skall förslå.
Låt glaset stå!

Till Clara.

Ur min dagbok rifver jag ett blad,
Att en bild från Norrland du må skåda —
I ett landskap, som ej eger stad
Kan ock fröjd och mycken trefnad råda —
Ja, jag klipper hela sceneri't
Utur värkligheten bit för bit...

Första Majus ingår lugn och skön.
Visserligen inga blommor dofta;
Icke heller synes marken grön,
Ej hon aflagt än sin hvita kofta;
Men man skådar högstämd fjällnatur,
Och i fjärran höres Lappens lur.

»Fram med skidor, alle man till fjälls!
Må i dag vi Lapparne besöka;
Lätt vi klä' oss, ej vi taga päls,
Det blott skulle mödorna föröka!»
Så han talar, raskt och gladt, min värd,
Och snart allt är redo för vår färd.

Nu i största hast vi bryta opp
Uppå skidor ifrån Telemarken.
Lika snabbt som renens är vårt lopp
Och som raska harens uti parken.
Uppför, utför lika gladt det går,
Troget följa vi den förstes spår.

Blott en enda liten »Lappsko-mil»
Och vi hinna målet alla glada.
Fram vi skjuta likasom en pil
Ibland renar, hvilka sträfsamt vada,
Sökande sin mat i famnsdjup snö,
Gynnade i dag af kraftigt tö.

Det är skönt att se en sådan hop —
Många tusen lefnadsglada renar —
Troget följa »jäterlappens»¹ rop,
När det ljuder äro de ej sena
Efter dennes vilja springa, stå,
Eller att i ordning framåt gå.

När vi fått oss kaffe och en stund
Hvilat ut i Lappens enkla kåta,²
Bjudas vi att taga oss en rund
Ut i kerrest³ efter lydig rantja;⁴
Själ sin egen kusk man vara får
Som betjent en Lappgung⁵ bakpå står

Fortare man icke åka kan,
Det rent flyger öfver slätten vida.
Stanna! ropar kraftigt sista man,
Ty hans kerrest kommit just på sida,
Men att stanna är ej nu så godt,
Det vår man nog hafver re'n förstått.

Vidare det för den sistes bön
Tyckes ingen af oss vilja höra.
Nu helt hårdhändt kastas han i snön,
Dock allt vidare vi andra köra.
Der han ligger, hans betjänt också,
Ur kerresten kastats båda två.

1 vall-lapp. 2 bostad. 3 åkdon. 4 kör-ren. 5 lappgosse.

Snart vi vända, söka upp vår vän,
Som i snön ju kommit hufvudstupa.
Se, der ligger han den stackar'n än
Och arbetar uti drifvan djupa.
Gungen löper mot oss och i hast
Tager han den lösa rantjan fast.

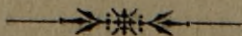
Lika raskt det synes åter gå.
Gladt vi ropa, ja, vi lifligt stoja,
Då lapplägret vi åter nå.
Gå så in uti en enkel koja,
Här är allt i ordning till kalas
Uppå bordet vänta fulla glas.

Det i dag förlofning blifva skall
Och ni hafva turen få deltaga
I det gille, som i detta fall
Lappen, gästfri, gladlynt vet tillaga.
Hvar och en som tötjan¹ nu är nöjd.
Glädjen är i Lapptjäll på sin höjd.

Sedan under lifligt skämt och sång
Vi på skidor ila ned från fjället.
Fortare vi löpa denna gång,
Ty mest utför bär det till det stället —
Tusen meter öfver hafvets våg —
Der den milda morgonsol'n oss såg.

Solen snuddar vesterns ljusa rand.
Öfver Sonfjäll tättnar aftondimman.
Dagen långsamt räcker natten hand...
Slut är dagen, sista strimman
Slocknat. Utur djupet af min själ
Säger jag dig första Maj — farväl!

¹ lappficka.

En skollärares tröst.

Helt sällan en stund jag får egna
Min tanke åt diktning och sång,
Ty barnen de måste jag lära,
De kräfva min arbetsdag lång.

Men kommer dock sorgen mig nära,
Och hotas mitt hjärta dess frid,
Då strängar jag genast min lyra
Och sjunger om gladare tid.

Och sviker mig modet vid sträfvan,
Att fostra till lärdom och hopp
De plantor, som satts i min skola,
Blott lyran kan rycka det opp.

Om presten och skolrådet brummar
Och tycker mig vara för fri,
Så aktar jag ej deras prosa,
Ty jag älskar blott poesi.

Att bocka för penningen endast,
Jag kan icke än få mig till,
Ty men'ska som men'ska fast rocken
Är skuren i finare stil.

Jag gråter vid tanken att världen
Skall trycka de arme så hårdt,
Och endast med tillhjälp af lyran
Kan sorgen ur sinnet fly bort.

Ja, lyra, du trotsar all orätt!
Du skänker mig glädje och frid.
Och lifvet du målar så soligt,
Att framtiden vinkar helt blid.

Den öfvergifne.

»Fordom»... Min vän, o nämn mig ej ordet!
Vet du då icke hvad sorg det mig gör?
Ser du den bilden borta på bordet?
Bilden är Annas, hvars minne mig rör.

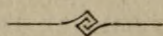
Vid hennes sida fordom jag drömde,
Drömde om lycka, om sällhet och frid,
Men se'n det hårda ödet mig dömde,
Dömde att sakna den lyckliga tid,

Hvarför kan henne icke jag glömma?
Hvarför kan icke mitt sinne få ro?
Skall ej ur minnet slitas de ömma,
Förtrollande blickar, hviskande tro?

Öde, hårdaste öde, hvi dömdes
Jag nyss att mista min älskade mö?
O! jag lofvades trohet, men glömdes
Och dömdes, att älska, sakna och dö.

Hvi fick ej, sköna, fordom jag följa
Dig på din vandring till minnenas haf?
Fåfångt, fåfångt försöker jag dölja
Att under saknad och sorg jag är fri...

Hundraåringen.

Jag vandrar på branten af jordlivets klippa
Och skådar framför mig den brusande elf.
Här växa ej blommor, här syns ingen sippa;
Jag ser blott på ödsliga stranden mig själf,
Så ensam och kall,
Lik halfdödan tall,
Som står der på fjället och bidar sitt fall.

Än syns dock i minnet de sorgfria stunder,
Då moder min strök mina lockar så ömt.
Än synes der också de grönskande lunder,
Der fordom som yngling om framtid jag drömt,
Då lifvet var fröjd,
Och själen förnöjd
Såg lyckans och medgångens sol på sin höjd.

Hur' vanskligt är lifvet, dess fröjd och dess
lycka!

Hur' tomt känns i själen, då glädjen har flytt!
Så ofta ses döden en kär från oss rycka
Och slipa sitt fruktade vapen på nytt!
Mitt lif är snart slut,
Dess sista minut
Snart tidsuret äfven för mig pekar ut.

Hur' dystert och mörkt allt sig ter för mitt öga!
Jag lemnas helt ensam, mig ingen förstår ...
Nu döden må komma, jag fruktar den föga;
Nej, honom jag väntat nu re'n många år:
 Bak' döden jag ser
 En stjärna, som ler;
Den säkraste trösten, då lifssol'n går ner.

Den stjärnan är dödens och lifvets tillika;
Jag såg den som barn, men som yngling
 dock ej;
Jag fann henne åter förr'n kraften hann vika,
Och nu henne lemnar jag icke, ack nej!
 Hon gifver mig stöd
 I lif och i död
Och vid hennes sken jag ej känner nå'n nöd.

Förr'n Te deum i rymden lärkorna sjunga,
Och jorden sig åter i högtidsskrud klä'r,
Är brustet mitt hjärta och stelnad min tunga,
Och grafven den djupa i famnen mig bär.
 En blomma skall då
 På kullen utslå
Och foglarne sjunga för mig äfven då.

En flyende ros.

I dalens djup vid bäckens rand
En blomma glömt sig kvar.
Jag henne ser och med min hand
Helt långsamt mot den tar.

Till blomman talar se'n jag ömt:
»Ack hvarför, kära du,
Har du i dalen här dig glömt
Och glömmer dig ännu?»

»Säg vill du vänta tills den ström,
Som ilar dig förbi,
Dig sluter i sin famn helt öm,
Och du som han blir fri.»

»Ja, är det så, då vill ej jag
Dig bryta denna gång;
Men väntar du blott än en dag,
Jag styrer hit min gång.»

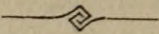
Och då du blifver min helt visst,
Ett minne från den ort,
Der man på fröjd ej lider brist,
Ja, der man sorg ej sport.

»Och nu farväl, min blomma öm!
Nog du fördröjer dig.
Om du det gör min framtids dröm,
Då sviker icke mig.» —

Jag går så bort till dalen der
Och blomman bryta vill —
Vid bäckens rand, jag står nu här —
O, ve, hon syns ej till!

Längtan.

Bort mot Norrlands skyhöga fjällar
Med innerlig längtan jag ser,
Ty Södersns fast månljusa kvällar
De kunna ej tjusa mig mer.

Från stad och till stad har jag flackat.
Från ort och till ort gått min stig;
Men snart har jag åter dock packat,
Ty nöjen ej funnits för mig.

Snart åter jag drager till norden,
Förr'n ripan är hvit är jag der.
Ty trakt icke finnes på jorden
För mig mera dyrbar och kär.

Och först när jag hunnit dess dalar
Jag känner mig riktigt förnöjd,
Ty allt der mitt hjerta hugsvalar,
Och der blott jag sjunger med fröjd.

Ja, der skall jag stränga min lyra,
Som länge nu legat helt tyst.
Långt skild ifrån verldsbullrets yra
Ska' tolkas de känslor jag hyst.

På utgifvarens förlag

har förut utkommit:

För nöjes skull

Skaldeförsök

Pris 75 öre

Nils Baum

Berättelse.

Pris 25 öre

Nile Baum

Bergström

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND

15000

400841201